

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2005/159
Karar No : 2005/1687

Davacı : Yurdatap Meşrubat San. ve Tic. Ltd.Şti.

Vekili : Av. Filiz Saraç

Rıhtım Cad. Derya İş Merkezi Kat:5 No:84 Kadıköy/İSTANBUL

Davalı : Rekabet Kurumu

Bilkent Plaza B 3 Blok Bilkent/ANKARA

Vekili : Av. Nuran İnan, aynı adreste

İstemin Özeti : MEPA Meşrubat Pazarlama Dağ. ve Tic. A.Ş.'nin Çanakkale

bölge bayisi olan davacı şirkete mal vermeyi keserek pazar dışına ittiğinden bahisle davacı tarafından yapılan şikâyetin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunu'nun 40. maddesi uyarınca önaraştırma ya da soruşturma açılmasına gerek bulunmayarak reddine ilişkin 16.05.2000 tarih ve 00-18/176-94 sayılı Rekabet Kurulu kararının; eksik bilgi ve incelemeye dayalı olarak karar verildiği, olayda Kanun'un 4. ve 6. maddelerindeki rekabete aykırın davranışların bulunduğu ileri sürülerek iptali istenilmektedir.

Savunmanın Özeti : Olayda, ilgili ürün pazarı olarak belirlenen gazlı alkolsüz ve meyve suları pazarında MEPA A.Ş.'nin hâkim durumda bulunmadığı, bu nedenle konunun 4054 sayılı Kanun'un hâkim durumun kötüye kullanılmasına ilişkin 6. maddesi çerçevesinde ele alınmasının mümkün olmadığı, olayda yine Kurul kararında saptandığı üzere Kanun'un 4. maddesi bakımından da bir ihlâl bulunmadığı ileri sürülerek davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

Danıştay Tetkik Hakimi Ahmet EĞERCİ'nin Düşüncesi : Dava konusu Rekabet Kurulu kararında, şikâyet edilen MEPA Meşrubat Pazarlama Dağ. ve Tic. A.Ş.'nin incelenen ürün pazarında hâkim durumda olmadığı; Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde de rekabete aykırılığı incelenebilecek bir anlaşma ya da uyumlu eylemin bulunmadığının saptanması sonucunda, davalı idarece tesis edilen işlemde hukuka aykırılık bulunmadığından davanın reddi gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı Mehmet KARAOĞLU'nun Düşüncesi : Dava, davacı şirketin; 1992 yılından itibaren Çanakkale Coca Cola bayiliğini yürüttüğü Mepa-Meşrubat Pazarlama Dağıtım ve Ticaret Anonim şirketi tarafından hiç bir gerekçe göstermeden mal verilmenin kesilerek bayiliğinin sona erdirildiğini ve piyasa dışına itilmeye çalışıldığını ileri sürerek Mepa A.Ş. hakkında gerekli işlemin yapılması istemiyle Rekabet kurumuna yaptığı başvuru üzerine yapılan inceleme sonucunda; "Türkiye Coca-Cola Grubu'nun ilgili ürün pazarlarının hiç birinde hakim durumda bulunmaması nedeniyle şikâyet dilekçesinde iddia edilen mal vermeyi kesme ve bu yolla pazar dışına çıkarma davranışının hakim durumunun kötüye kullanılması olmadığına, ilgili davranışın aynı Kanun 4. maddesi kapsamında incelenmesi halinde ise mevcut durumda bir bölgede faaliyet gösteren iki bayiden birisinin münhasır bayi olarak tesbit edilmesinin 1997/3 sayılı "Tekelden Dağıtım Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyet Tebliği"nin 2.

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2005/159
Karar No : 2005/1687

maddesinde yer verilen ve tek elden dağıtım anlaşmalarında bulunması gereken kurucu unsurları ortaya koyan "... ülkenin tamamında veya belirlenmiş bir bölümünde yeniden satması amacıyla yalnızca diğer tarafa sağlamayı kabul ettiği anlaşmalar..." şeklinde belirlenen ifadeye uygun olduğuna ve bu nedenle başvuru konusu ile ilgili olarak 4054 sayılı Kanun'un 40. maddesi uyarınca önaraştırma ya da soruşturma açılmasına gerek bulunmadığına" ilişkin olarak verilen 16.5.2000 günlü ve 000-18/176-94 sayılı Rekabet Kurulu Kararının iptali istemiyle açılmıştır.

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un amacının, " mal ve hizmet piyasalarındaki rekabeti engelleyici, bozucu veya kısıtlayıcı anlaşma, karar ve uygulamaları ve piyasaya hakim olan teşebbüslerin bu hakimiyetlerini kötüye kullanmalarını önlemek, bunun için gerekli düzenleme ve denetlemeleri yaparak rekabetin korunmasını sağlamak olduğu, Kanunun 1.maddesinde belirtilmiş olup; anılan Kanunun 4. maddesinde; Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüslerarası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemlerinin hukuka aykırı ve yasak olduğu hükmü yer almış, 6. maddesinde; Bir veya birden fazla teşebbüsün ülkenin bütününde ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hakim durumunu tek başına veyahut başkaları ile yapacağı anlaşmalar ya da birlikte davranışlar ile kötüye kullanmasının hukuka aykırı ve yasak olduğu belirtilmiş, 7.maddesinde de; Bir ya da birden fazla teşebbüsün hakim durum yaratmaya veya hakim durumlarını daha da güçlendirmeye yönelik olarak, ülkenin bütünü yahut bir kısmında herhangi bir mal veya hizmet piyasasındaki rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğuracak şekilde birleşmeleri veya herhangi bir teşebbüsün ya da kişinin diğer bir teşebbüsün mal varlığını yahut ortaklık paylarının tümünü veya bir kısmını ya da kendisine yönetimde hak sahibi olma yetkisi veren araçları, miras yoluyla iktisap durumu hariç olmak üzere devralmasının hukuka aykırı ve yasak olduğu hükme bağlanmış bulunmaktadır.

Dava dosyasının incelenmesinden, şikayete konu edilen, dava konusu olayın, 4054 sayılı yasanın 4. ve 6.maddesi çerçevesinde değerlendirilme imkanı bulunmadığı, ortada, pazarın tamamında etkili olacak hakim durum olmadığı gibi rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama yaratacak teşebbüsler arası anlaşma ve uyumlu eylemin de sözkonusu olmadığı, bayilik ilişkisine gireceği teşebbüsü belirleme konusunda teşebbüslerin sahip olduğu serbesti gözönüne alındığında, olaya 4054 sayılı yasa hükümlerinin uygulanmasına hukuken imkan bulunmadığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda, davacının 4054 sayılı yasa uyarınca işlem yapılması isteği üzerine, başvuru konusu ve ilgili olarak, 4054 sayılı Kanunun 40.maddesi uyarınca önaraştırma ya da soruşturma açılmasına gerek bulunmadığına karar verilmesinde hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2005/159
Karar No : 2005/1687

Açıklanan nedenlerle davanın reddine karar verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Onüçüncü Dairesi'nce Tetkik Hâkiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra işin gereği görüldü:

Dava, MEPA Meşrubat Pazarlama Dağ. ve Tic. A.Ş.'nin Çanakkale bölge bayisi olan davacı şirkete mal vermeyi keserek pazar dışına ittiğinden bahisle davacı tarafından yapılan şikayetin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunu'un 40. maddesi uyarınca önaraştırma ya da soruşturma açılmasına gerek bulunmayarak reddine ilişkin 16.05.2000 tarih ve 00-18/176-94 sayılı Rekabet Kurulu kararının iptali istemiyle açılmıştır.

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 3'üncü maddesinde, teşebbüslerin belirli amaçlara ulaşmak için oluşturduğu tüzel kişiliği haiz ya da tüzel kişiliği olmayan her türlü birlikler teşebbüs birliği olarak tanımlandıktan sonra, Kanun'un 4. maddesinde "Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır.

Bu haller, özellikle şunlardır:

a.Mal veya hizmetlerin alım yada satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kâr gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi,

b.Mal veya hizmet piyasalarının bölüşülmesi ile her türlü piyasa kaynaklarının veya unsurlarının paylaşılması ya da kontrolü,

c.Mal veya hizmetin arz ya da talep miktarının kontrolü veya bunların piyasa dışında belirlenmesi,

d.Rakip teşebbüslerin faaliyetlerinin zorlaştırılması, kısıtlanması veya piyasada faaliyet gösteren teşebbüslerin boykot ya da diğer davranışlarla piyasa dışına çıkartılması yahut piyasaya yeni gireceklerin engellenmesi,

e.Münhasır bayilik hariç olmak üzere, eşit hak, yükümlülük ve edimler için eşit durumdaki kişilere farklı şartların uygulanması,

f.Anlaşmanın niteliği veya ticari teamüllere aykırı olarak, bir mal veya hizmet ile birlikte diğer mal veya hizmetin alınmasının zorunlu kılınması veya aracı teşebbüs durumundaki alıcıların talep ettiği bir malın ya da hizmetin diğer bir mal veya hizmetinde alıcı tarafından teşhiri şartına bağlanması ya da arz edilen bir mal veya hizmetin de alıcı tarafından teşhiri şartına bağlanması ya da arzedilen bir mal veya hizmetin tekrar arzına ilişkin şartların ileri sürülmesi,

Bir anlaşmanın varlığının ispatlanamadığı durumlarda piyasadaki fiyat değişmelerinin veya arz ve talep dengesinin ya da teşebbüslerin faaliyet bölgelerinin rekabetin engellendiği, bozulduğu veya kısıtlandığı piyasalardakine benzerlik göstermesi teşebbüslerin uyumlu eylem içinde olduklarına karine teşkil eder.

Ekonomik ve rasyonel gerçeklere dayanmak koşuluyla taraflardan her biri uyumlu eylemde bulunmadığını ispatlayarak sorumluluktan kurtulabilir" hükmüne yer verilmiştir.

Bu hükümle, belirli bir mal ve hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma veya kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı bulunarak açıkca yasaklanmıştır.

Diğer yandan anılan Kanun'un 3.maddesinde hâkim durum, belirli bir piyasadaki bir veya birden fazla teşebbüsün, rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek fiyat, arz, üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücü olarak tanımlanmış, ve Kanun'un hakim durumun kötüye kullanılmasını yasaklayan 6.maddesinde de bir veya birden fazla teşebbüsün ülkenin bütününde ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hâkim durumunu tek başına yahut başkaları ile yapacağı anlaşmalar ya da birlikte davranışlar ile kötüye kullanması halinin hukuka aykırı ve yasak olduğu belirtilmiş 6. maddede kötüye kullanmanın tanımı yapılmamış uygulamada sık rastlanılan kötüye kullanma halleri örnekleme suretiyle sayılmıştır. Bunlar;

"a) Ticari faaliyet alanına başka bir teşebbüsün girmesine doğrudan veya dolaylı olarak engel olunması ya da rakiplerin piyasadaki faaliyetlerinin zorlaştırılmasını amaçlayan eylemler,

b) Eşit durumdaki alıcılara aynı ve eşit hak, yükümlülük ve edimler için farklı şartlar ileri sürerek, doğrudan veya dolaylı olarak ayrımcılık yapılması,

c) Bir mal veya hizmetle birlikte, diğer mal veya hizmetin satın alınmasını veya aracı teşebbüsler durumundaki alıcıların talep ettiği bir malın veya hizmetin, diğer bir mal veya hizmetin de alıcı tarafından teşhiri şartına bağlanması ya da satın alınan bir malın belirli bir fiyatın altında satılmaması gibi tekrar satış halinde alım satım şartlarına ilişkin sınırlamalar getirilmesi,

d) Belirli bir piyasadaki hâkimiyetin yaratmış olduğu finansal, teknolojik ve ticari avantajlardan yararlanarak başka bir mal veya hizmet piyasasındaki rekabet koşullarını bozmayı amaçlayan eylemler,

e) Tüketicinin zararına olarak üretimin, pazarlamanın ya da teknik gelişmenin kısıtlanması" olarak sıralanmıştır.

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2005/159
Karar No : 2005/1687

Hâkim durum, bir ya da birden fazla teşebbüsün pazarda güçlü bir konumda bulunmasını, yani teşebbüsün pazarda rekabeti önleme veya serbestçe davranabilme ya da istediği stratejiyi pazara kabul ettirme gücüne sahip olmasını ifade eder. İlgili pazarı belirleyen iki temel unsur bulunmaktadır. Bunlar, coğrafi pazar ve ürün pazarıdır. İlgili coğrafi pazardan anlaşılması gereken aynı rekabet koşullarına sahip pazar alanıdır. Ürün pazarı ise ticari alışveriş konusu olan bir malın ya da hizmetin oluşturduğu pazardır. Bir teşebbüsün hâkim durumda bulunduğunu gösteren değişik ekonomik ve sosyal faktörler de bulunmaktadır. Buna göre hâkim durumun tespitinde, ilgili ürün ve coğrafi pazarın yanısıra ilgili zaman dönemi, ürünün ikame edilebilirliği, çapraz esnekliği, pazarın homojen yapıda olması, pazardaki rakiplerin sayısı ve pazar payları gibi hususların da incelenmesi gerekmektedir.

Kısaca hâkim durumun tespiti konusunda yapısal, işlevsel ve ekonomik güce dayalı olmak üzere çeşitli değerlendirme ölçütleri vardır. Hâkim durumun varlığı tamamen iktisadi analizlere dayanarak araştırılması gereken bir konu olup, hakim durumun belirlenmesinde önemli ve öncelikle ele alınması gereken ölçüt, işletmenin ilgili pazardaki payıdır. Pazar payının yalnız hâkim durumda olup olmadığının incelenmekte olan işletme açısından değil, bu işletmeye rakip olan, diğer işletmeler açısından da incelenmesi gerekmektedir.

Olayda ise, MEPA Meşrubat Pazariama Dağ. ve Tic. A.Ş.'nin Çanakkale bölge bayisi olan davacı şirkete mal vermeyi keserek pazar dışına ittiğinden bahisle davacı tarafından yapılan şikâyet üzerine yapılan incelemede; ilgili ürün pazarının alkolsüz içecekler segmentinde gazlı alkolsüz içecekler ve meyve suları, ilgili coğrafi pazarın ise, davacı şirketin bölge bayiliği yaptığı Çanakkale ili olarak belirlendiği, davacı şirketin, 1992 yılının ilk aylarından başlayarak aralarındaki sözleşmenin MEPA Meşrubat Paz. Dağ. Tic. A.Ş. tarafından tek tarafı olarak hiç bir gerekçe gösterilmeden sona erdirildiği 1998 Haziran ayına kadar "Coca-Cola Çanakkale Bölge Bayisi" olarak faaliyette bulunduğu, şirketin Çanakkale genelinde Coca-Cola bayiliğini sürdürürken, MEPA Meş. Dağ. Tic. A.Ş.'nin, Gökçe Meşrubat Tic. A.Ş.'yi Çanakkale'nin Eceabat bölgesi bayisi olarak atadığı, ancak fiiliyatta Gökçe Meşrubat Tic. A.Ş.'nin Çanakkale genelinde de faaliyet gösterdiği, dolayısıyla bu iki firmanın dağıtım faaliyetlerini bir süre aynı bölgede sürdürdükleri, daha sonra MEPA Meş. Dağ. Tic. A.Ş. tarafından davacı şirketin bayilik sözleşmesinin feshedilmesi ile birlikte Gökçe Meşrubat Tic. A.Ş.'nin Çanakkale bölgesinde tek bayi olduğu, mal vermeyi kesme eyleminin 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilebilmesi için 4. ve 6.madde anlamında bir ihlâl olmasının gerektiği, Türkiye Coca-Cola Grubu'nun ülke genelinde yaygın bir şekilde içecek sektörünün alt pazarı olan meyve suyu ve alkolsüz gazlı içecek pazarlarında faaliyette bulunduğu, bu pazarlardan ilki olan meyve suyu pazarında çok sayıda firmanın faaliyet gösterdiği, dolayısıyla meyve suyu pazarındaki hiç bir firmanın tek başına pazar koşullarını belirleyebilecek şekilde hâkim duruma sahip olmadığı, bu bağlamda meyve suyu pazarında Türkiye Coca-Cola

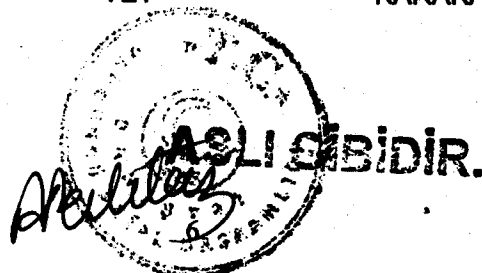
T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2005/159
Karar No : 2005/1687

Grubu'nun, dolayısıyla MEPA Meş. Paz. Dağ. Tic. A.Ş.'nin hâkim durumda bulunmadığı, buna karşın Türkiye Coca-Cola Grubu'nun diğer alt pazar olan gazlı alkolsüz içecek pazarı içerisinde çok güçlü bir pozisyona sahip olduğu, ancak Kanun'un 3.maddesinde tanımlanan hâkim durumda bulunma gücüne sahip olma ölçütleri ve mevcut pazar koşulları dikkate alındığında, gazlı alkolsüz içecek pazarında da hakim durumda olmadığına anlaşıldığı, bu nedenlerle şikâyete konu eylemin kendi özel koşulları dikkate alınmak suretiyle sadece Kanun'un 4.maddesi çerçevesinde değerlendirildiği, şikâyete konu davranışın, MEPA Meş. Paz. Dağ. Tic. A.Ş. tarafından gerçekleştirilen tek taraflı bir eylem olduğu, teşebbüslerin tek taraflı davranışlarının 4.madde çerçevesinde değerlendirilmesinin mümkün olmadığı, çünkü bu maddenin uygulanmasının birden fazla teşebbüsün yasaklanan ihlâle iştirak etmiş olmasının gerektiği, ancak inceleme sırasında, şikâyete konu olan mal vermeyi kesme davranışının MEPA Meş. Paz. Dağ. Tic. A.Ş. ile Çanakkale bayiliğine getirilen Gökçe Meşrubat Ticaret A.Ş. arasında bir anlaşma ya da uyumlu eylem sonucunda ortaya çıkabileceği ihtimalinin de dikkate alındığı, ancak teşebbüslerin objektif koşullar altında bayilik ilişkisine girecek oldukları teşebbüsler konusunda özgür olmaları gerektiği hususunun yadsınamaz bir gerçek olduğu, teşebbüsün hâkim durumda değilse ve pazar içerisinde alternatif temin kaynakları varsa, söz konusu firmanın kiminle iş yapacağı konusunda bir serbestliğe sahip olacağı, ayrıca fiilen iki olan bayinin tek bayiye indirilmesinin 1997/3 sayılı Tekelden Dağıtım Anlaşmaları Grup Muafiyet Tebliği'nin izni verdiği bir uygulama olduğu değerlendirilmeleri ve tespitleri yapılarak dava konusu Kurul Kararıyla, başvuru konusu ile ilgili olarak Kanun'un 40.maddesi uyarınca önaraştırma ya da soruşturma açılmasına gerek bulunmadığına karar verildiği anlaşılmaktadır.

Dava konusu Rekabet Kurulu kararında, şikâyet edilen MEPA Meşrubat Pazarlama Dağ. ve Tic. A.Ş.'nin incelenen ürün pazarında Kanun'un 6. maddesindeki özellikler dikkate alınarak hakim durumda olmadığına; Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde de rekabete aykırılığı incelenebilecek bir anlaşma ya da uyumlu eylemin bulunmadığının saptanması karşısında, davalı idarece tesis edilen işlemde hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle davanın reddine, yargılama giderlerinin davacı üzerinde bırakılmasına, yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca takdir olunan 350,00 YTL avukatlık ücretinin davacıdan alınarak davalı idareye verilmesine, artan posta giderinin istemi halinde davacıya iadesine 25.03.2005 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye
Faruk	Z.Ayla	Orhun	Turan	Zümrüt
ÖZTÜRK	PERKTAŞ	YET	KARAKAYA	ÖDEN

ASLI GİBİDİR.